

קבלת שבת

חג הסוכות - גליון מס' 239

שנה ח' - עלון דו שבועי ❖ העלון טעון גניזה ❖ אין לקרוא בשעת התפילה! ❖ מוסף במעל 9000 עותקים בכל הארץ

נסיון בשביל לקבוע, האם היהודים הם קלי דעת רק בשעה שהם באים 'לקנות' את עבירותיו של יצר הרע, או שקלות הדעת הזאת מתגלה גם בענייני מסחר אחרים...

והנה, בשעה שהיהודים יוצאים לאחר יום כיפור לקנות את ארבעת המינים, הם משלמים בעדם מחירים גבוהים. וכך, כשהם באים ביום הראשון של סוכות לבתי הכנסת ואתרוגיהם ולולביהם בידיהם, מראים לשטן כי גם בדיני הממונות מניחים היהודים שירמו אותם, והראיה, מארבעת המינים הללו, ששילמו בעדם מחירים גבוהים כל כך, למרות שלמצרכים אלו יש ערך מועט ביותר, וגוי לא היה נותן בעדם אפילו עשר פרוטות... ואם כך, הרי זו ראייה ניצחת שגם בעבירות הניחו ליצר הרע לרמות אותם...

לאחר ההוכחה המשכנעת הזו, שלשטן אין מה לטעון כנגדה, כל החבילות הקודמות של העבירות נמחקות ומתבטלות - ומן היום מתחיל חשבון חדש, "ראשון לחשבון עוונות..."

מחנה הנופש

לכאורה צריך להבין, חג הפסח נקבע במועד יציאת מצרים. חג מתן תורה במועד מתן תורה, אבל חג הסוכות, הרי כל השנה זמנו, שכן חוגגים אותו לזכר ענני הכבוד שהקיפו את בני ישראל בכל ארבעים שנות לכתם במדבר. מדוע חוגגים אותו דווקא במועד זה, בין הימים הנוראים להושענא רבה?

ועוד, מדוע נתייחד חג זה שבו דווקא כתבה התורה חיוב מפורש לשמוח בחג? **והענין 'בואר במשל'**, מעשה בנער שסיים את שנות לימודיו בתלמוד תורה בעירו, וביקש להמשיך את לימודיו בישיבה קטנה. אשריו ואשרי חלקו. ישיבות רבות יש, והנערים יודעים לדרג אותן. אין ישיבה אחת דומה לרעותה, כל אחת וייחודיותה: בזו רמת הלימודים הנדרשת גבוהה מאד, המתח רב והתחרות חריפה, ובזו ממונתת הרמה והלימוד נינוח יותר. בזו מושם דגש על העיון, ובזו מקנים גם בקיאות נרחבת וכו'.

ובכן, הנער התעניין בישיבות השונות, ומכולן, מצאה חן בעיניו ישיבה מסוימת לבני עליה, שבנוסף להתמדתם המיוחדת, שררו בה רוח אחווה חברתית וגיבוש מיוחד. יוצאים היו למחנה נופש ב'בין הזמנים' בחודש אב, והכל העלו על נס את האווירה החברתית הנפלאה בישיבה. הביע רצונו להירשם אליה.

קבעו לו תור למבחן אצל ראש הישיבה. בחנו ראש הישיבה, עמד על ידיעותיו והתרשם ממנו, ולבסוף אמר: "לא אוכל לתת לך תשובה סופית, אף שנוטה אני להשיב בחיוב. ראה, 'בין הזמנים' מתקרב, ועומדים אנו לערוך מחנה נופש לבני הישיבה. בינתיים תוכל להירשם למחנה. תבלה בו בנעימים, יש בו גם שיעורי תורה למעוניינים, ובעוד שבועיים שלושה נודיעך תשובה סופית".

אורו עיני הנער, מחנה הקיץ היה גולת הכותרת של הפעילות החברתית בישיבה! הודה לראש הישיבה על הרשות שניתנה, ונרשם על אתר. ואכן, במחנה פגש חברים, תלמידי המחזור שמעליו, והם קיבלו את פניו בידדות ושיתפוהו בחיי החברה. היה נפלא לשיר שירים לאור המדורה ולמחרת לצאת לשייט קייאקים מאתגר. אחר הצהריים הודיעוהו שמתקיים שיעור. אין חובה להשתתף בו. "אם כך", אמר, "עייף אני אלך לנוח. שמעתי שגם הערב יש מסיבה".

רכן אליו אחד מחבריו, ושאלו בעדינות: "הקשב נא; מחנה זה מיועד לבני הישיבה, ואתה עדיין לא נמנה עליהם. מדוע הסכים ראש הישיבה שתצטרף?"

שאלה טובה, היא הטרידה אף אותו.

"אענה לך על כך", אמר החבר, "ראש הישיבה מתלבט עדיין האם לקבל אותך לישיבה, והחליט להזמין למחנה כדי שיוכל לעקוב אחר התנהגותך. אמש, במסיבה, נהגת בחופשיות מוגזמת. לא אמרתי לך דבר, אבל ראיתי שראש הישיבה עקב אחריך בחומרה. היום, בשייט, התזת מים על חבר, ופני ראש הישיבה קדרו. לטובתך, דומני שכדאי שתיכנס לשיעור..."

והנמשל: ביום הכיפורים ביקשנו סליחה, הבטחנו להשתפר, להתעלות מעט יותר, והקב"ה הזמינונו ל"מחנה נופש", חג שבוע ימים, כדי לעקוב אחרינו, לראות האם נקדיש עיתים לתורה בעיתות הפנאי, בלימוד הלכות החג הרבות, האם נדע לשמוח באיפוק ובעידון, כיאה לבניו של מלך, לשמור על רוממותינו ולדקדק גם בשעת שמחה במצוה קלה כבחמורה. האם ראויים אנו להיחתם לשנה מאושרת, מלאה ברכת ה'!

(מעין המועד)

העץ שהבדיל לאברהם בין מאמינים לרשעים - והסוכה שקיבל כשכר
על הפסוק בפרשת וירא "והשענו תחת העץ", שאמר אברהם אבינו כאשר הכניס את שלושת המלאכים, אמרו חז"ל (ראש השנה דף יא.) שבסוכות היה מעשה זה (ע"ש בתוספות וב'פני יהושע).

והנה, במדרש (בראשית רבה, פרשה מח) **נאמר:** "אמר הקב"ה לאברהם: אתה אמרת 'והשענו תחת העץ' - חייך שאני פורע לבניך וכו' בסוכות תשבו שבעת ימים".

לכאורה: מהי המידה כנגד מידה בין אמירת אברהם למלאכים "והשענו תחת העץ" - לבין השכר שקיבל בתמורה: מצות סוכה, שהיא כנגד ענני הכבוד?

ביאור נפלא על כך, כתב הגאון רבי אליעזר דוד גרינוולד זצ"ל, אב"ד סאטמר ובעל שו"ת "קרן לדוד": בזוהר הקדוש נאמר, שאותו עץ שנטע אברהם אבינו לא היה עץ רגיל, אלא עץ נפלא ומיוחד שבאמצעותו בדק אברהם אבינו את אורחיו, לדעת האם מאמינים בקב"ה או חלילה עובדי עבודה זרה, וכך התנהלה הבדיקה:

כאשר האורח היה אדם מאמין בה' - פרש העץ את ענפיו על ראשו של האורח, כדי שיהיה לו צל על ראשו, ואילו כאשר האורח היה עובד עבודה זרה - היו הענפים מתרוממים כלפי מעלה, כדי שלא לעשות לו צל, וכך ידע אברהם שיש לעמול ולהכניס בו אמונה כדי שינטוש את אמונת ההבל שלו בעבודה זרה.

ואף כאשר באו שלושת המלאכים, שאברהם חשב שהם ערביים, רצה לדעת מה טיבם, ועל כן אמר להם "והשענו תחת העץ". וכל כך למה? משום שאברהם אבינו לא רצה לשבת יחד עם עובדי עבודה זרה.

והנה, ידועה תמיהת המפרשים: הלא ג' מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל - באר, ענני הכבוד ומן, ומדוע ציוותה התורה לעשות דווקא סוכה, שהיא זכר לענני הכבוד, ולא מצוות נוספות כנגד המן והבאר?

הארץ ליישב זאת הגאון בעל "בני יששכר", שהביא את תירוצו של גאון עוזינו החיד"א, בשם הרב החסיד רבי יהודה תאביליו: שיש חילוק ביניהם, כי המן והבאר לא היו מיוחדים רק לעם ישראל, שהרי גם הערב רב נהנו מהם כדי שלא יגועו ברעב ובצמא, אבל ענני הכבוד היו מיוחדים רק לישראל, וכמבואר בזוהר הקדוש (חלק ב' - קצא, ב.) שענני הכבוד פלטו את הערב רב, ולכן ציווה הקב"ה לעשות זכר דווקא לענני הכבוד - כי על ידיהם התגלתה חיבתו המיוחדת לישראל.

לאור זאת, אמר הגאון בעל "קרן לדוד", יובן היטב הקשר בין מצות הכנסת האורחים שקיים אברהם לבין מצות סוכה שקיבל בשכרה: כי כאשר אמר אברהם "והשענו תחת העץ", היתה כוונתו לבדוק האם האורחים מאמינים בה' או שהם רשעים, ולמה? משום שלא רצה להתחבר עם עובדי עבודה זרה, ולכן אמר לו הקב"ה: "חייך שאני פורע לבניך וכו' בסוכות תשבו שבעת ימים" - כי מצוה זו היא כנגד ענני הכבוד שייחדו את כלל ישראל והבדילו אותם מן הערב רב, ולא עשה הקב"ה זכר לבאר ולמן, שגם הערב רב נהנו מהם, ולא היתה בהם הבדלה בין צדיקים לרשעים...

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדד" (ויקרא כג, ט).

מובא במדרש תנחומא: "ולקחתם לכם ביום הראשון - וכי יום הראשון הוא, והלא יום ט"ו הוא, אלא ראשון לחשבון עוונות".

הקשו המפרשים, והלא מיום הכיפורים ועד חג הסוכות ישנם כמה ימים, וכבר אז מתחיל חשבון המצוות והעבירות, וכיצד המדרש אומר שבסוכות מתחיל החשבון?

ביאור נפלא על כך אמרהרה"ק בעלה" תפארת שלמה" מרדומסקי ע"ע: בשעה שהשטן בא בימים הנוראים לקטר על עם ישראל, הוא מביא עמו את הצרות הכבדים של העבירות שחטא כל אחד ומתחיל לפרט את העוונות של כל יהודי ויהודי. מיד מתייצבים מלצי היושר וטוענים, שכל אותם חטאים לא חטאו ישראל אלא בשוגג, ועל כן ראוי למחול להם, שכן אינם אשמים בכך - אלא השטן הוא זה שפיתה אותם לכך, בשקרים ודברי תרמית שונים להאמין כי העבירות האלה אינן עבירות כלל, והם האמינו לו ונתפתו לשקריו...

משיב על כך השטן: מפני מה מניחים לרמות אותם דווקא בשעה שמסיתים אותם לרעה? האם בעסקי ממון שלהם הם גם תמימים כאלה ומאמינים לכל אחד על דברתו? אם ידרוש אחד מהם מחברו, שיתן לו בעד חפץ ששווי עשר פרוטות כפלים מזה, וכי יתן לו... ובתורת פשרה בין שתי הטענות הללו מחליטים, שימתינו כמה ימים ויערכו

בכך, הוא שמע בקשר מכל התחנות את איחוליהם של הנהגים. זה החריד אותו עוד יותר, כי גם אם חשב להשיב את הגזלה, לא ידע איך לעשות את זה, הוא גם לא היה בטוח שהוא רוצה להחזיר. בשעת חצות הוא התקשר אליי. אני חברו הטוב זה שנים. הוא מירר בבכי ושאל מה עליו לעשות. הקשבת לי ואמרתי שישעו אותי לאירוע ואנסה לבוא בדברים עם האיש שארגן את הלימוד. ישבתי כאן מהשעה 00:30 והקשבת לנאומים, והאמת, מאוד התחזקתי. דיברו כאן על חשיבות לימוד התורה וקיום המצוות, על יושר ועל צדק, והנאום שלפני האחרון דיבר על קידוש השם. התקשרתי לנהג ודיברתי איתו. אמרתי שיש לו הזדמנות לצאת גדול גם בשמים וגם בארץ. לעשות קידוש השם, שאלפיים איש ידעו שזכות זיכיו הרבים גרמה לו לחזור בתשובה על נפילתו. הוא השתכנע. לפני רבע שעה הוא התקשר אליי. יצאתי החוצה, הוא מסר לי את השקית הזו. אפילו לא פתחתי אותה, אבל כעת לפני כל הקהל הקדוש הזה אני פותח את השקית".

זו היתה שקית ניילון שחורה, אטומה. שלפתי מתוכה את שקית הנייר הענקית האטומה. היא היתה פתוחה. הפכתי אותה על הדוכן, וים של דולרים נשפך ממנה... הציבור היה המום. מישהו הביא את המארגן לבמה ואמר לו: "תספור". השטרות היו מחולקים לקבוצות של עשרת אלפים דולר כל אחת. הוא החל לספור לפני כולם: 1, 2, 3... 7, 8, 9... ואז הקהל כולו החל לספור: 11... 12... 13... כל הכסף היה שם, עד הפרוטה האחרונה. קשה לי לתאר את ההתרגשות שהתחוללה שם. אלפיים וחמש מאות איש קמו על מקומם והחלו לשיר, וכולם התעקשו לבוא ולחבק אותי. כפי שתיארת לעצמי, היו רבים שחשדו שאני הוא נהג המונית, אבל נראה שלא היה אכפת להם. רוח של שמחה ושל טוהר נשבה שם, וניתן לומר שהיה שם באמת זיכיו הרבים...

ואז עלה המארגן לבמה, הודה לכל המשתתפים ולאחר מכן אמר: "אני סולח ומוחל בכל לבי לאיש שלקח את הכסף. כל הצער שהיה לי הסתלק כעת לגמרי והפך לשמחה גדולה. אני מאחל לו כל טוב ורוצה לומר לכולכם שגם אתם תמחלו לו בלבכם ותאחלו לו כל טוב. הוא צדיק אמיתי שחזר בתשובה, ובמקום שעבלי תשובה עומדים - צדיקים גמורים אינם עומדים". קול שאנה עלה מהקהל, ושוב קיבלתי מסכת של מחמאות, בפרט ממי שהאמין שאני הוא הצדיק הגמור בעל התשובה... ולפתע, בגל המחמאות הזה, אני רואה מול עיני את חברי, נהג המונית. הוא החליט בכל זאת לבוא, וטוב שכך. השמחה שהיתה שם ואווירת הסליחה והמחילה גרמו לו לשמוח באמת ובתמים על החלטתו, ולהבין שתיקן את מעשיו, וכעת הוא נקי וטהור ויכול להמשיך את חייו במצפון נקי. זיכיו הרבים גרם לזיכיו היחיד שלו, וזיכיו היחיד שלו הכפיל ושילש את זיכיו הרבים שהיה שם באותו הלילה. זהו הסיפור, ואני רוצה להקדישו לכל האנשים שנפלו בעבר, או נמצאים בנפילה. אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אך שערי התשובה לעולם אינם ננעלים. ואם כל אחד יחליט לתקן איזו עוולה שעשה, יהיה זה זיכיו הרבים המושלם.

(תודה לסופר חיים וולדר ועלון הידיבות)

הרבים הזה - איך עושים אותו? החבר חשב ואמר: "תראה, אם אתה גורם לאנשים לעשות מצווה או להימנע מלעשות עבירות. זה זיכיו הרבים". הוא דיבר על לימוד תורה, נזכר המאבד. "נהדר", אמר חברו, "תארגן שיעור שאליו יגיע רב ויגיד דברי תורה, וכך תזכה את הרבים". "תן לי לחשוב על זה", אמר האיש והלך לביתו. בבוקר הוא קם עם רעיון גרנדיוזי. שנה לפני כן השתתף בשיעור במסגרת 'בר בי רב' במקום מגוריו. כעת, כשהבין מהו זיכיו הרבים, עלה במוחו הרעיון הבא: הוא יעשה 'בר בי רב' של 24 שעות רצופות בה' באייר, משמונה בבוקר ועד שמונה בבוקר שלמחרת.

הוא עשה פרסום גדול בעיר שלו ובערים הסמוכות, והיוזמה תפסה, גם בגלל נדירותה. לא בכל יום בן אדם עורך בר בי רב של 24 שעות באלום שמחות ענק עם אוכל ושותייה, מה עוד שהסיפור מאחורי העניין החל להתפרסם, בעיקר בקרב צעירים בני 17-22, שחלקם אפילו הסתובבו ברחובות אבל היה להם לב חם להזדהות עם הסיפור ולגייס את חבריהם להגיע לבר בי רב. באייר מגיע, התקיימה תפילת שחרית בשמונה, ומיד אחריה החל לבר נואם מספר אחד. היו שם כמאתיים איש, ובכל שעה שחלפה התרבו השומעים. בשעות אחר הצהריים האולם החל להתמלא מפה לפה, כשמונה מאות אנשים ושומעים ושומעים שיעורים ושיחות, ומפעם לפעם הולכים לטעום עוגות, קפה ופיצויות. בשעות הלילה החלו לנהור בני נוער, שבמקום לבטוח ולבלות, החליטו להגיע למקום. מהשעה עשר גויסו כל המוניות בעיר ובערים הסמוכות כדי להגיע למקום. בכל מונית ישבו ארבעה-חמישה צעירים עם כיפות לבנות על הראש וסיפרו לנהגים שהם הולכים לבר בי רב. רובם ידעו לספר שזו יוזמה של אחד שאיבד את הכסף שלו במונית, וכולם תרמו מילים לא פשוטות על הנהג שגנב את הכסף וחלקם אף הפגינו דמיון יצירתי על השימוש שנעשה בכסף. בחצות היו שם למעלה מאלפיים איש, כאשר בכל העת זורמות מוניות למקום ומביאות עוד ועוד צעירים שהגיעו בתחילה עם רצון לעשות שמח, אך האווירה הרצינית במקום השתיקה אותם והם ישבו והקשיבו. כך התקדמו השעות לכיוון שלוש וארבע, בהן היו ממוקמים הנואמים המבוקשים ביותר והמרתקים ביותר. לקראת הבוקר היו במקום כ-2,500 איש. ואז, רגע לפני שעולה הנואם האחרון, ניגשתו אל המארגן וביקשתו לעלות לדבר. הוא הביט בו, ראה שאני נרגש, והיה ברור שיש לי משהו חשוב מאוד לומר.

עליתי לבמה ואמרתי: "אני נמצא כאן רק מחצות, אחרי ששמעתי על האירוע הזה ובעיקר על הסיבה לו. אני שומע כמו כולם את הנואמים כאן, כולם דיברו על האפשרות של כל אדם לחזור בתשובה. תרשו לי לדבר על האיש שלקח את הכסף", אמרתי. שקט הושלך בקהל. הם הבינו שמשוה הולך להתרחש כאן. "יש תפילה שאומרים כל יום: 'אל תביאנו לידי ניסיון'. כל אחד שיושב כאן, קילל בלבו או בפיו את האיש שלקח את הכסף, אבל האם היה מישהו שחשב איזה ניסיון זה למצוא במונית שלך מאה ושבעים אלף דולר? נסו למצוא נקודת זכות על מי שמצא את הכסף. הרי הוא לא נכנס לביתו של האיש ונגנב, אלא מצא מעטפה בתוך מונית. אולי היה במצוקה כלכלית ונראה ולא עמד בניסיון? אולי התפתה ברעם של חולשה והמציא לעצמו תירוץ שהמאבד הוא מיליונר עשיר, וההכסף הזה לא יחסר לו?"

"אני רוצה לספר לכם מה עבר על האיש שמצא את הכסף", אמרתי. "הוא נהג שכיר במונית פרטית. זה אומר שהוא אינו קשור לשום תחנה. בעל המונית התקין בה מכשיר קשר שמחובר לכל התחנות ואיכשהו הוא צד נסיעות. הוא צריך לתת בכל חודש סכום גבוה מאוד לבעל המונית, ומה שנשאר לו היא משכורת רעב ולפעמים פרוטות. הוא לא עמד בפיתוי ולקח את הכסף. הוא לא השתמש בו, רק הניח אותו בביתו. זה נתן לו איזו תחושת ביטחון לעתיד, אבל מצפונו לא הניח לו לעשות שימוש בכסף. כמו כולכם, הוא שמע על הבר בי רב, ומספר ימים לאחר מכן על הסיבה לו. המיזם הזה גרם לייסורי המצפון שלו לגאות שוב ושוב. הוא התהלך כסהרורי ולא ידע מה לעשות עם עצמו. מצד אחד רצה להחזיר את הכסף, ומצד שני רצה להשאירו לעצמו.

"הלילה הוא הגיע, וכמו כל בעלי המוניות שהסיעו אנשים לאירוע - הוא שמע מהם את ה'ברכות' שהורעפו על ראש מי שלקח את הכסף, שזה הוא עצמו. ואם לא די

אני מתגורר בעיר ידועה במרכז הארץ. לפני מספר שנים פרש אחד מתושבי העיר מעבודתו והעדיף לקבל את כל כספי הפנסיה שלו בחבילה אחת. את הכסף הוא המיר לדולרים, סך 170 אלף דולר, והוא התכוון לקנות דיירה שתכנים לו דמי שכירות. הוא השיג משכנתא של כמה מאות אלפי שקלים, וביום חתימת החוזה לקח את הכסף בתוך חבילה חומה ענקית, עצר מונית ונסע לכיוון מקום המפגש עם עורך הדין. בדרך התקשרו אליו ממשרד עורכי הדין וטענו שחסר מסמך. הוא התעקש שהמסמך נמצא אצל עורך הדין, המוכיחה ערכה חיפוש ואמרה שאינה מוצאת, והוא התעקש ואמר שכשיגיע הוא יעבור על התיק ויראה להם כי המסמך אכן נמצא.

מוכן שהוא היה לחוץ מאוד וביקש מהנהג למהר. כשהגיעו ליד הבניין שבו שכן המשרד, נתן לנהג שטר של חמישים ש"ח - עשרה שקלים יותר ממה שהיה צריך - ואמר לנהג: "אין לי זמן לעודף. אני יוצא". יוצא הוא רץ לכיוון המשרד ופתאום נזכר ששכח משהו בתוך המונית. המשהו הזה היה חבילה ובתוכה מאה ושבעים אלף דולר!!!. הוא החל לרוץ אחרי המונית, אך זו הסתובבה לרחוב הסמוך ונעלמה. הוא הבין שאין לו סיבה לרוץ וניסה לחשוב איך משיגים את הנהג. בשניות הבאות התברר שאין לו מושג מי הנהג, מאיזו חברה, ואפילו סוג הרכב לא היה ידוע לו, הפין לכך שהוא בצבע לבן... הוא הגיע למשרד עורכי הדין, מתנשם ומתנשף, ושם התברר כי המסמך נמצא. המוכרים כבר הגיעו ואפשר לחתום על החוזה... רק אז שמו לב שהוא היסטרי... "תביאו טלפון", אמר. "שכחתי את כל הכסף ואת מסמכי המשכנתא במונית!"

בדקות הבאות הגייס כל המשרד - עורכי הדין, המוכרות ואפילו המוכרים - להתקשר לתחנות מוניות בעיר ולבקש מהמוקדן לברר אם נהג כלשהו מצא חבילה... התשובות הגיעו בזו אחר זו. בתחנה זו לא נמצא, בתחנה אחרת איש לא מצא חבילה, וכך תחנה אחר תחנה. עורך הדין שוב התקשר למנהל התחנה וביקש מהם לתעד איזה נהג נסע באזור והלאה. הם אמרו שיבדקו, אבל לא נראה היה שהם ששים להפליא נהג משלהם. האיש שאיבד את כספו הרגיש כמי שאיבד את עולמו. הוא כרע במשרדים המפוארים של עורך הדין, אמבולנס הוזעק למקום, אך הפרמדיק קבע כי זוהי חולשה מונית ואין צורך לפנותו לביית החולים. הם נותרו איתו מעט זמן, גם אנשי מד"א, גם עורכי הדין ואפילו המוכרים, שהבינו שהעסקה אינה הולכת לצאת אל הפועל, לפחות לא באותו יום, ובכל זאת לבם לא נתן להם לעזוב את הקונה לנפשו לאחר שאיבד סכום כל כך משמעותי.

בסופו של דבר, איכשהו הוא התאווש. בן משפחה הגיע לקחתו עם רכב, בגלל מצבו הנפשי ובשל העובדה שלחזור עם מונית לא נראה רעיון טוב לאחר מה שעבר. בימים שלאחר מכן הוא חרש את כל הארץ בטלפונים לתחנות מוניות לברר אם הם יודעים על נהג מונית שמצא סכום כסף גדול. כולם אמרו שאין להם מושג וכמה מהם הוסיפו שאם בתוך יום לא פנו אליו, הסיכויים שלו לראות את הכסף אפסיים, משום שבתוך החבילה היו מסמכי משכנתא שהגיעו כאלף עדים על זהות המאבד - ואם מישהו היה רוצה להחזיר - כבר היה מוצא את הדרך לעשות זאת. האיש החל להתייאש מהכסף וניסה להמשיך בחייו, אך הכאב והאובדן הוציאו לו את החשק מלנסות ולהתחיל עבודה חדשה. ניתן לומר שהוא שקע בדיכאון קל, ולא מצא את הכוחות להמשיך בחייו.

אז הציע לו חבר לגשת לרב מבני ברק ולבקש את ברכתו. הוא הגיע לרב, וזה שם סבלנות את סיפורו, השתתף בכאבו ואמר: "האיש שמצא את כספך אינו גנב, אבל ברגע שפתח את החבילה וראה את שמך ואת כל פרטיך - הוא הפך לכוה. הוא יודע מזה והמצפון בוודאי מייסר אותו. האתה צריך לעשות השתדלות כדי שהקב"ה יגרום לך שהאיש יתחרט על מעשיו, אם לא בזבז את הכסף". "מה הרב מציע לעשות?", שאל האיש. "אני מציע לך לעשות משהו שיש בו זיכיו הרבים. תזכה כמה שיותר אנשים בלימוד תורה, ואם ירצה ה' תראה ישועות. אם לא, יושפע עליך שפע ממקומות אחרים, ובכל מקרה יהיה לך כוח לחזור לפעילות. שזה הדבר החשוב מכל - אפילו יותר מהכסף". האיש יצא מבית הרב, מבולבל. הוא היה איש פשוט. הוא ידע מהי תורה, אבל לא היה לו שום מושג בנושא של זיכיו הרבים.

הוא פנה אל החבר ששלח אותו ושאל: "תגיד לי, זיכיו

<p>לעילוי נשמת נפתלי בן יפה ז"ל, מוסא בן יהיא ואהרון בן יהיא אהפל ז"ל, מאיר אהרון ז"ל בן עישה, יעל בת רבקה ע"ה. שושנה פורן בת טאוס ע"ה.</p>	<p>לרפואת ראובן בן שרה זינת, דוד בן אליס עישה, אליס עישה תחי' בת תמו. הפעוט אלעזר חיים בן תהילה נ"י, אלעזר בן שרה נ"י. יצחק בן שרה, שמעון רוברט בן עישה וויאן, אסתר בת פרחא.</p>	<p>העלון מוקדש - להצלחת ברו"ג שלום אפל ורפי בן טינו מגנזי ה"י וכל משפ' פנחס ואיתמר (תומר) בני אביגיל ה"י. ישי ושירה בני אילה ה"י, רחמים בן מוניר ה"י</p>
--	---	---

רפיקה: אהרון 7657695-052 תדפיסה: שכתוביות 909495-03

קבלת שבת

שנה ט' - עלון דו שבועי ■ מופץ במעל 9000 עותקים בכל הארץ

פרשת "ויצא"

"וַיֵּשֶׁם מְרֹאֲשֵׁתָיו" (כח, יא).

מפרש רש"י: "התחילו מריבות זו עם זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וכו'".
רבי יום טוב ליפא טייטלבוים זצ"ל, כשישב על הכס הרבנות בעיר מרמרוש סיגנט, סבל מאד מהמתנגדים בקהילה, כשהם לא מסתפקים בהטחת דברים קשים, אלא ברוב חוצפתם העיזו להרים ידיים על בני משפחתו של הרב.
יום אחד, ישב הרב בחדר לימודו עם קבוצת מקורביו, ולפתע הושלכה אבן גדולה שכמעט ופגעה בראשו.

הרים אחד מהנאספים שם את האבן, טילטלה מיד ליד, וקרא: מה גדולה אבן זו, שיש בה כדי לסכן חיי אדם, וכמה רעים אנשים כאלו שהשליכו אבן כזו בכוונה תחילה!
שיסע ר' יום טוב את דבריו: חס ושלום להטיל דופי ביהודים כשרים! הם לא זרקו כזו אבן גדולה, אלא חלוקי אבנים קטנות והם רבו ביניהם, כל אחת רצתה שהיא תזכה לגעת בצדיק, עד כדי שהם התחברו לאבן אחת גדולה...
(אמרות חכמה)

"טוב תתי אתה לך מתתי אתה לאיש אחר" (כט, טו).

צריך להבין, מדוע היה כ"כ ברור ללבן שיעקב הוא המובחר שבעולם וטוב שישא הוא את רחל משישאנה שום איש אחר בעולם?
יעוד יש להבין, מה שרימה לבן את יעקב ונתן לו את לאה במקום רחל, והרי לאחר מכן נתן לו גם את רחל ולא נשארה היא בידו, וא"כ למה לא נתנה לו מיד ותשאר על כל פנים לאה בידו, וגם ממנה ירויח כסף מעוד חתן...
ישוב נאה כתב בספר "צמח דוד": לבן ידע שבנותיו צדקניות, ויען שלבן היה שורש הרע, היה מתירא שבאם תישא את מבנותיו לאיזה רשע מן המקום, תחזירהו למוטב והיא עוד אדם כשר בעולם. וגם יעקב אבינו אם ישא איזה מרשעת, בודאי יחזירה למוטב ותהא עוד אשה כשרה בעולם.

לזה אמר "טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר", כי שניכם צדיקים אתם ולא יתווסף ע"ז צדיק בעולם, משא"כ אם אתן אותה לאיש אחר ואתה תשא אשה אחרת, אז יהפכו בעלה ואשתך לצדיקים, ואיככה אוכל וראיתי שמרשעים נעשים צדיקים. ולכן שמח לתת את שתי בנותיו ליעקב כדי שידבקו כל צדיקים אהדי ולא יתערב רשע ביניהם פן ישוב גם הוא.

לפי"ז מובן נפלא, גם למה נתן לו עוד את שתי בנותיו הנוספות זלפה ובלהה. שגם הם לא יתחנתו עם עוד שני אברכים ויפדן ארם" בסוף תיהפך לקהילה חרדית... (להתעזר באהבתך)

"וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בְּיָמֵי קְצִיר חִטִּים וַיִּמְצָא דוֹדָאִים בְּשָׂדֵה... וַתֹּאמֶר רַחֵל אֵל לָאָה תִּנֵּי נָא לִי מִדוֹדָאֵי בְנֵיךָ" (ז, טז).

לאה נולדים בזה אחר זה ראובן שמעון לוי ויהודה, ורחל עקרה, אין לתאר הרגשתה. "מתה אנוכי", אמרה. ממנה למדו (גדלים, דף טז) שמי שאין לו בנים חשוב כמת, רחמנא ליצילן.

הולך ראובן בימי קציר חטים ומוצא דודאים, סגולה להריון. הביאם לאימו, ורחל מבקשת: "תני נא לי מדודאי בני". לא את כולם, את מקצתם. "כי אין דרך ארץ לבקש כל אשר לחברו, אפילו הוא נצרך יותר ממנו" (העמק דבר).
"ותאמר לה: המעט קחתך את אישי, ולקחת גם את דודאי בני?!".

נקל לשער את תדהמת רחל: האם היא לקחה את בעלה של לאה?! הלא בה רצה מלכתחילה, ועבורה עבד שבע שנים, ומסר לה סימונים שאביה לא יחליפנה. וכשמם לבן להביא את לאה במקומה חסה עליה שלא תבוש כשתשאל אודותם ולא תדע, ומסרתם ללאה, וכך אפשרה ללאה להיות לאשת יעקב.

וכעת טוענת לאה בלשה שזו שלקחה את בעלה?! ומה ענתה רחל?
מאומה. הבליגה. הציעה לרכוש את הדודאים במחיר היקר ביותר עבורה. למה, מדוע לא ענתה?!
כי לא מוכירים מעשה טוב, לא מאותמים שהשני חייב לנו הכרת הטוב.

לא מוכרים מעשה טוב בפרטות! שומרים את שכרו, בשלמות!
מן הרב שך זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז, באחרית ימיו, רעד. גנח ושאל: "במה אני בא לעולם העליון?!"

תמוה. כשחזר ושאל בשברון לב, ענהו רבי חנניה צ'ולק: "מה פרוש 'במה' בשבעים שנות הרבצת תורה!" דורות של תלמידים, אלפים שהעמיד על רגליהם בעומק העיון ובסברא ישרה!
"אה", הפטיר. אין זה כלום.

הוסיף הרב צ'ולק ואמר: "בסדרת ספרי 'אבי עזרי' על הרמב"ם, על כל מה הדורותיה!
"אה", אין זה כלום!
"למה?! הזדעק הרב צ'ולק. למי יש כזה יכול מבורך, בתורתו שבעל פה ובתורתו שבכתב?!"

"הלא תבין", הסביר לו בנועם. "עבור כל זה קיבלתי כבוד. ולעלות למרום עם מעשה שקיבלו עליו כבוד, זה כמו עלות לאוטובוס ולהציג בפני הנהג כרטיסיה מנוקבת"...
לא מובן - בגלל קורטוב הכבוד, מפסידים גן עדן נצחי?!

אכן כן, מכרו בפרטות...
ומה אנו מתפעלים, "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא" - אנו גומלים למישהו

טובה, והוא מודה לנו נרגשות. ממהרים אנו להסותו ומצטנעים בענוה: אל תודה, זה כלום - מעניקים משהו ומבקשים לשלם לנו, ואנו מותרים ברוחב לב: לא צריך, זה שלך, שכח מזה. איזו נדיבות - וזה לא משום שאנו צנועים כל כך, ונדיבים רחבי לב - פשוט, איננו מוכרים מעשה טוב בפרטות!

לא נסכים שיביע הכרת הטוב בכמה מילות תודה, ויגמור חשבון. שישלם כמה פרוטות, וירגיש שפרע חובו - רוצים שירגיש שעדין חייב הוא הכרת הטוב במלואה. שיהיה אסיר תודה, במאסר עולם...

"כָּל אֲשֶׁר אֵינְנוּ נִקְדִּי וְטָלוּא בְּעַיִם וְחוּם בְּפִשְׁבִּים גָּנוּב הוּא אֲתִי וַיֹּאמֶר לְבִן הֵן לִי יְהִי כְדַבְרְךָ" (ז, לג-לד).

מפרש רש"י, שכאשר לבן שמע כי זה מעט השכר שיעקב מבקש, מיד אמר: "לו יהי כדברך" - הלוואי שתחפוץ בכך!

לכאורה קשה - **שאל רבי יוסף חיים זצ"ל,** בעל ה"בן איש חי" - איך יתכן שלבן הרשע שהיה צר ורע עין יודה בכך שהשכר מועט?...

אלא - יישב רבינו יוסף חיים - הדבר יובן על פי משל: למלך אחד היו שני שומרים שהיו ממונים על חדר אוצרות המלך. האחד שמו ניתאי והשני שני גיתאי. ואף ביתן מיוחד הקצה להם המלך בחצר הארמון שם דרו השניים.

בחצר האוצרות היו מסודרות זו על גבי זו תיבות נעולות מלאות בכל אוצרות תבל, אבנים טובות ומטבעות זהב כלים יקרים ופנינים ועוד ועוד. את מפתחות התיבות לא מסר המלך לאיש אלא היה נושאם עמו לכל מקום אשר הלך.

פעם אחת מצא גיתאי מפתח שחלל את התיבות... מיד הטמין אותו בחיקו וחיכה לשעת הכושר. הוא רצה לגנוב מהאוצרות, אלא שחשש מאד מפני חברו ניתאי...

לילה אחד ישן גיתאי ולמראשותיו היה מונח גביע יקר שהיה שייך לו.

ניתאי, ראה את הגביע וחמד אותו. הוא לא התגבר על יצרו והתקרב בלילה בלאט כדי לגנובו. התעורר גיתאי אולם עשה עצמו ישן וכך נגב גיתאי את הגביע...

למחרת בלילה בא גיתאי עם המפתח לחדר אוצרות המלך וביקש לגנוב משם. מה אתה עושה? - הרעים עליו ניתאי בקולו - אתה מבקש לגנוב?!

ומה עשית אתה עצמך בליל אמש? - שאל גיתאי - האם לא גנבת?... ומה ההבדל בין גונב מן המלך לגונב מאדם פשוט? גניבה היא גניבה בכל מקרה!

נמצא כי הניח גיתאי שייגנוב ממנו כדי שיוכל למחר לגנוב כפל כפליים...

כן הואגם הנמשל - אמר הבן איש חי - רבותינו לימדו ואנו כיוגלמן הגויחמור מאד כיבשעה שיהודי נזול מגוי, שרו של הגוי שבשמיים גונב ונטל משפע הקדושה השמורה לבני ישראל! משום כך לבן השתוקק שיעקב יגזול ממנו דבר מה כדי שיוכל שרו לגזול בחזרה.

אולם - **המשיר רבי יוסף חיים -** איך אפשר לגרום ליעקב הצדיק שיגזול?...

לזאת טכס לבן הרשע עצה וכך חשב בליבו: הן ליעקב אין מאומה, ואם כן מוטב לי שיהיה אצלי שומר שכר שעל פי דין הוא חייב בגניבה ואבידה, ואם יגנוב דבר מה מעדרו מוכרח יהיה לשלם לי, ומכיון שאין לו לשלם ודאי יכפור ויחמיש את דבר הגניבה... זה הוא גזל גמור! או אז יוכל השר הממונה בשמים לטול משפע הקדושה המוכן לו...

משום כך - סיים רבי יוסף חיים - מיהר לבן הרשע והסכים לשכר שביקש יעקב לעצמו. (וקראת לשבת עונג)

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב וַיִּקְרָא לְרַחֵל וּלְלָאָה אֵל צֶאֱנוּ וַיֹּאמֶר לָהֶן רְאֵה אֲנֹכִי אֶת פְּנֵי אַבְיָכֶן כִּי אֵינְנוּ אֵלֵי פְתָמָל שְׁלֹשָׁם וְאַלְהֵי אַבְי הֵי עֲמֹדִי" (לא, ד-ה).

מה פשר המשפט שמוסיף יעקב בסוף דבריו לרחל וללאה: "ואלוקי אבי היה עמדי" - משפט החסר כל קשר להזעפת הפנים של לבן אביהם אליו?

ניתן למצוא הסבר נפלא לכך בדברי המשנה המפורסמים במסכת אבות (ג, יא): "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו". והקשו המפרשים, שלכאורה דברי משנה זו סותרים גמרא ערוכה במסכת כתובות (דף קה:) בה נאמר שתלמיד חכם - 'צורבא מדרבנן' האהוב ומקובל על בני עירו, סימן רע עבורו. זאת מפני שאהבתם אליו היא מפני שהוא אינו מוכיח אותם במילי דשמיא, ואין הוא מייסרם לחזור בתשובה. הרי שדוקא העובדה שרוח הבריות נוחה הימנו - מהווה סימן כי אין רוח המקום נוחה הימנו!

הגאון רבי יהונתן אייבשיץ, בספר דרשותיו "ערות דבש" (ח"ב, דרוש ג) תירץ את הסתירה וביאר את הדברים בטוב עמו: שם שאמרו במשנה על 'רוח הבריות' - אין הכוונה להמוני העם והאספסוף, כי אם לתלמידי חכמים ואנשי מעשה, שהם 'הבריות' האמיתיים. כשדעת יושבי הקרנות נוחה מאדם, אין זה סימן טוב עבורו. אולם כשדעתם של הישרים והחסידים בעם נוחה מאדם, הרי זה ראייה שרוח המקום נוחה הימנו.

הבין יעקב אבינו כי מציאות זו לפיה פני לבן אינם אליו כתמול שלשום, עלולה לעורר סימני שאלה אצל רחל ולאח: היתכן שאין רוח הבריות נוחה מיעקב? האם אין בכך חלילה סימן שאך רוח המקום אינה נוחה הימנו? לכן טרח יעקב אבינו והודיעם מיד: "ואלוקי אבי היה עמדי" - דעו לכם כי רוח המקום נוחה ממני, כי אין לבן כלול בתוך 'הבריות' שיש להתחשב בדעתם, ואדרבה סימן רע יאה אם דעתו נוחה הימנו... (ושלל לא יחסר)

כך זה נראה כעת, בעיניים שלי, אבל אולי אני טועה?
 ובכלל, אולי חיים בכלל לא הבחין במצבי הכלכלי
 הדחוק? ואולי, צפה לה בראשי מחשבה חדשה, אולי
 המצב הכלכלי שלו דוחק בו לפחות?
 המחשבה האחרונה הייתה מעניינת ובלתי מוכרת, ואני
 הנחתי לה להתבסס בתוכי עוד ועוד.
 מניין אתה יודע, מאיר, צערו של מי גדול יותר? האם
 דחקו של אברך שהורגל בחיי צמצום, או דחקו של אמיד
 שהורגל בחיי רווחה.
 משהו בתוכי התמרד: אבל אני לא רציתי סכום כסף כדי
 לחיות בהרווחה. רציתי רק לזכות לחתן את בתי בכבוד!
 השענתי את ראשי על זרועותיי ודיברתי אל עצמי:
 מאיר, מאיר. נסה רגע לצאת מעצמך, לחוש את הקושי
 של חיים בן דודך. רוח קרירה ליטפה את גבי השפוף,
 אולם פלגי זיעה נטפו על פניי מבלי מעצור. זיעה שכולה
 מאמץ נפשי. האם ניסית פעם, מאיר, לחשוב איך מרגיש
 אבא שנאלץ לערוך לבנו השלישי בר מצווה בבית כנסת
 במקום באולם? ניסית לדמיין את ההשוואות הכואבות
 שעורכים בני המשפחה למול השמחות הקודמות שלהם?
 את תחושת הבושה האופפת אותם? את חוסר ההשלמה
 שלהם עם מצבם העגום?
 הלאה, מאיר. נסה עכשיו לחוש את הקושי של מי
 שהורגל להכניס את היד לכיס ולפגוש שם ערימת שטרות
 דרך קבע, כשהוא נכנס למכולת ומחשב בקפדנות את
 מספר גביעי הלבן שירכוש לארוחת הערב.
 זה היה קשה מנשוא, אני מודה. אולם לאחר פרק זמן
 ארוך, הרגשתי שהכנס בתוכי רפה מעט. ניצנים של הבנה
 ומחילה מתחילים לנבוט בקרבי. קשה לי, נכון, אבל גם
 לחיים קשה. כל אחד והקושי שלו.
 מותש כלכח קרב, חציתי את הכביש, כשהייתי הדור
 בלבשו, בעל מבטא אוסטרלי כבד, עצר אותי במבוכה:
 סליחה, אתה יכולה להלוות לי כמה שקלים?
 השאלה הייתה נשמעת מזוהר מאוד על רקע הופעתו
 ההדורה של האיש. בעברית מתובלת בשינויות ובתנועות
 ידיים סיפר לי היהודי, כי ארנקו אבד לו בסבך הסמטאות,
 ועליו להגיע במהירות האפשרית ללמון שבו הוא שוהה
 כדי לבטל את כרטיס האשראי הבין-לאומי שהיה בתוכו.
 צחוק הגורל, על אף שכסף לא חסר לו, הוא תקוע בנכני
 עיר זרה בלי פרוטה לפרוטה. שלפתי את ארנקי כשחיין
 עולה על שפתיי. דוד יחזקאל במהדורה שנייה. אולם
 הפעם יהיה זה לא על מנת לקבל פרס.
 הזמנתי בעבורו מונית. בטרם עלה למונית, התעקש
 היהודי האוסטרלי הבלתי מוכר ליטול את פרטיי כדי
 להשיב לי את הכסף. משהתרחקה המכונית בנהמת
 מנוע, המשכתי בדרכי, מתכוון להגיע אל הכותל. הרגשתי
 צורך עז לפרוק את מה שעבר עליי. לראשונה חוויתי
 את משמעותו של "נושא בעול עם חברו". להעביר על
 המידות, להניח בצד את כאב הבגידה, את הקשיים
 האישיים, ולהתמקד בכאבו של הוולת. הייתה זו תחושה
 מטהרת ומזככת, ואני זכיתי באחת התפילות הטובות
 ביותר שהתפללתי מעודי.
 למחרת צלצל הטלפון, היהודי ביקש להגיע בעצמו
 לביתי.
 מבלי להאריך בסיפורים: כיום אני ומר קון - היהודי
 שפגשתי באותו יום גורלי - ידידים קרובים. מדי חודש
 הוא מעביר לחשבונאי סכום נכבד, במסגרת הסכם יששכר
 זובולון שהוא ראה לעצמו זכות לחתום עמי. כמעט לא
 שנינו את אורח חיי, כשאני מייעד את הסכום בשלמותו
 להשאת צאצאיי. כבר זכיתי להוביל לחופה שלושה
 מילדיי, עם זיווגים מיוחדים במינם. אני מרגיש שסיעתא
 דשמאי מיוחדת מאירה את חיי באור שממי השמור
 למוותיים, למבליגים ולמעבירים על מידותיהם.
 אני יודע שלא תמיד מסתיימים סיפורים ב"הפי אנד"
 מסוג זה. אולם הפעמים הנדירות הללו, שבהן נבקע מסך
 ההסתר של עולמי, ושברירי מאותו שכר גנוז שאין כל
 מלאך ובריהה יוכלים לקרר נגלה לעינינו, די בהן כדי
 לחזק אותנו להמשיך בדרך שמאו ומעולם הוכיחה את
 עצמה: לשתוק, לוותר ולהבליג. האמינו לי, רק תרוויחו
 מכך. (אמונה שלמה)

לבו של הדוד, אולם בסתר לבי ציפיתי גם לתגמול ההגון
 בעבור מאמציי, תגמול אשר יסייע לי להתחיל את מסע
 השאת ילדי בכבוד.
 לקראת בואו של דוד יחזקאל ארצה, התנדב חיים בן
 דודי להסיע אותי אל שדה התעופה. שמחתי בהצעה,
 אולם בשדה התעופה התעוררה בקירבי הרגשה לא נוחה.
 האופן שבו סיפר חיים על המאמץ המיוחד שעשה לקחת
 את הדוד, והשיחה הערה שפיתח עם הדוד, הפכו את
 נוכחותי לאפרורית ומיותרת.
 בימים הבאים הלכה הרגשתי והורעה. חיים נכח בדירה
 במשך שעות רבות, בלי לתאם אתי, הביא ארוחות צהריים
 דשנות וחגיגות, וקיבל את האורחים שטרחתי להביא
 בתיאום מדוקדק של שעות וזמנים, כביכול היה הוא
 היוזם.
 עדיין, איני יודע מדוע, לא תפסתי את שעומד לקרות.
 במחשבה שנייה, גם לו הייתי מבין זאת, לא היה לי הרבה
 מה לעשות.
 השבועיים חלפו בנעימים מבחינתו של דוד יחזקאל.
 הגיע היום האחרון, כמובן, הייתי שם לארוז ולארז הכל.
 תוך כדי נוצרה בינינו שיחה יפה ומקרבת, ואז הגיע הרגע
 שלו חיכיתי. "יש לי סכום כסף נאה בצד", גילה לי דוד
 יחזקאל, "אומר לך את האמת, לא משהו אגדי, לאחרונה
 השקעתי בעסק חדש את רוב כספי הנזיל, אבל בהחלט
 סכום מכובד".
 באותו רגע נפתחה הדלת וחיים נכנס פנימה - - -
 רוחי נפלה בקרבי. נעים יותר היה לספר לדוד יחזקאל
 על מצבי הכלכלי ולבקש תמיכה מבלי שכן דודי חיים
 יהיה נוכח בשטח. אולם לאחר רגע התעשתי. מצבי
 הכלכלי הדחוק אינו בגדר סוד. תהיה זו רק אי נעימות
 קלה שתחלוף.
 "נו, מה אתה אומר, מאיר?" חדר קולו של דודי מבעד
 למחשבותיי, כשהוא ממשיך בטבעיות את המשפט "איך
 אתה מסתדר כלכלית?"
 בעוד אני מסמיק קלות וחוכך בדעתי איך לפתוח נכנס
 חיים בסערה אל הסלון, ופנה אל דוד יחזקאל בשטף מילים
 רהוט ומשכנע. הוא החל כספר בקול בוכים על המפלות
 הכלכלית הנוראה שהתרגשה עליו, על בר המצווה
 המקרבת של בנו, שאין הוא יודע מניין לממנה [האירוע
 כולל בין היתר אולם מהשורה הראשונה, קייטרינג גורמה
 ותזמורת מקצועית שאני מעולם לא הכרתי בשמחות בר
 המצווה שערכתי...]. וכן הלאה. עמדתי כמשותק. ראיתי
 את הדוד פזול עליו מזווית עינו, מפרש כפי שמפרש את
 שתיקתי ו... מוציא את פנקס הציקים. המימס האחרונים
 חלפו למוע עיניי כבכרס נג. פתאום הבנתי: הכול היה
 מתוכנן מראש. לבי סער. חיים התכוון לצלל בקור רוח
 את ביקורו של הדוד העשיר כדי לכסות את חובותיי,
 ולהמשיך לחיות באורח החיים שבו הורגל.
 הרגשתי שתהום עמוקה נפצרת תחתיי. קיבלתי את
 ה'צ'ק הצנוע של הדוד, שנועד אך ורק לכיסוי ההוצאות,
 נפרדתי ממנו בכוחותיי האחרונים כשאני ממלמל תירוץ
 כלשהו, והותרתי לחיים המסוחרר מאושר להוביל אותו
 ברכבו אל עבר שדה התעופה. התהלכתי כעיוור ברחובות
 הירושלמיים, כשאני מניח לרגלי לשאת אותי. תחושת
 הבגידה הייתה נוראה. האם חיים באמת אינו מבחין
 במצבי הכלכלי הדחוק?
 שוב עלו מול עיניי פניו של חיים. הוא היה בטוח כל כך,
 משוכנע בעצמו. באותם רגעי הלם ראשוניים, היה הכאב
 קשה מנשוא, סוער ותוסס בקרבי, מסמא את העיניים
 ואת המחשבות.
 לעולם. לעולם לא אהיה מסוגל לשכוח לו, לחיים, את
 שעולל לי. לעולם לא ישובו היחסים בינינו להיות כשהיו...
 רגליי המשיכו להוליך אותי כסהרורי ברחובות העיר,
 כשכולי נתון תחת סערת הרגשות. האוויר הצלול והקריר
 הכה בפני הסמוקים מכעס, חודר אט אט לתוך ריאותיי,
 מצנן קמעה את מחשבותיי הלוהטות...
 לאט לאט דהו סימני הקריאה מלאי הזעם שמילאו את
 נשמתו.
 גם חיים הוא אחיין, ואחרי הכול, גם הוא התמסר אל
 הדוד. בעצם, בעצם גם לחיים מותר לצלל את ההזדמנות
 לבקש... ומניין לי הקביעה שזה היה משהו מתוכנן? אומנם

היה לי סבא עשיר. ולא, אני לא מתכוון לסבא שמחלק
 חמישים שקלים לדמי חנוכה, או מגיע לביקור אם מתנות
 מארץ החלומות. די בכך אם אספר שדירתי הפרטית
 שבאתח משכונת ירושלים נרכשה כולה מכספו, כמו גם
 דירותיהם של בני דודיי. בתקופה שבה הייתי מאורס,
 התארס גם בני דודי, חיים. בנינו מגורי, שנבנה באותה עת,
 נותרו שתי דירות למכירה, וסבא רכש את שתיהן בעבור
 נכדיו העומדים להינשא.
 כך מצאתי את עצמי בדירה סבירה בהחלט ו... בשכונת
 לבן דודי.
 לאחר כמה שנים, הלך הסבא זכור לטוב לבית עולמו
 בשיבה טובה. לאחר שציווה את רכושו לנכדיו הרבים
 שעדיין לא נישאו, לא נותר הרבה מה לחלק. מי מבנינו
 שבנה על ירושה דשנה, נאלץ עד מהרה לוותר על
 חלומותיו...
 כמה שנים לאחר מכן, יצא חיים בהדרגה לעולם המסחר.
 הוא ניחן בחוש מסחרי נפלא, ירושה מהסבא כפי הנראה,
 ועשה חיל בעבודתו. אני לעומתו המשכתי לשקוד על
 לימודיי בכלל, וברוך השם ראיתי ברכה מרובה.
 תוך כמה שנים, החלו לצוץ הבדלים משמעותיים
 ברמת חיינו. המשפחות גדלו והתרחבו, אשתי נאלצה
 לצמצם את שעות עבודתה, ואנו חיינו בחשבון מדוקדק.
 ביתו של חיים, לעומת זאת, התנהל בהרחבה. השתדלנו
 לשדר לילדינו את האושר שבחיי תורה, ולהסתיר מהם
 את המאבק הבלתי אפשרי כמעט בין הכנסות העומות
 להוצאות הבלתי נמנעות. לאורך כל הדרך ראינו שיעתא
 דשמאי מיוחדת. היו חודשים טובים יותר ופחות, אבל
 בסך הכול הצלחנו להחזיק יפה את הראש "מעל המים".
 לגל חזר בעולם, לאחר כמה שנים נקלע חיים לקשיים
 כספיים רציניים. עסקה מסוימת שבה השקיע את מרבית
 רכושו, קרסה, והכניסה את חיים לחובות אדירים. כאדם
 שקול, הבין חיים שבמשך כמה שנים עליו להצטמצם.
 למעשה היה עליו לחיות ברמת חיים דומה לשלי, אולם
 בעוד אני הורגלתי לכך, בעבורו היה הדבר קשה כמוות.
 הבנתי את כאבו של חיים, אולם כמובן לא יכולתי לעזור
 לו במאומה. תקופת השידוכים הקרבה על מרים בכורתי
 הדירה שינה מעניינינו... מרים הייתה נערה עדינה וכלילת
 מעלות, ורציתי בשבילה את הטוב ביותר. לו רק היה לי
 סכום כסף בצד...
 בשעת ערב שגרתית, צלצל הטלפון בביתי. על הקו
 היה דוד יחזקאל, דוד רבא, ליתר דיוק. יחזקאל הוא אחיו
 הצעיר של סבי המתגורר במקסיקו. אף הוא עשיר כסבי,
 ויש אומרים אף עולה עליו בעשירותו. חיבה יתרה הרחש לי
 לדוד יחזקאל עוד מילדותי המוקדמת, אולם בשל מרחק
 הארצות היו המפגשים נדירים. לא ויתרתי על שיחת
 טלפון לדוד מדי חג, למרות מחירה של שיחה כזו. חמלתי
 על דודי שהתגורר לבדו במקסיקו, בעוד ילדיו, שהיו גם
 הם סוחרים גדולים ועשירים מופלגים, עקרו זה מכבר
 לארצות הברית.
 מה יכול לרצות ממני דוד יחזקאל? תמהתי. תמהתי
 לא ארכה זמן רב. "תשמע, מאיר", שח לי הדוד, "בעוד
 שלושה שבועות יחול יום השנה החמישים לפטירתו של
 אבי. רציתי להגיע לארץ לקברו של אבא, ובהזדמנות זו
 לרענן קצת את היכרותי עם המשפחה כאן בארץ. מה
 דעתך, מאיר?" שאל בחביבות.
 "רעיון נפלא", השבתי לו, תמה במקצת.
 "שמע נא, מאיר" הרצין קולו של הדוד, "איני מעוניין
 להתארח בבית מלון. אנא, מצא לי דירה לידך למשך
 השבועים שאשה בארץ. ברצוני לפגוש את בני
 המשפחה במסגרת ביתית".
 הבטחתי לדוד שהכול יסודר על הצד היותר טוב, ולאחר
 איחולים חמים ולבביים הורדתי את השפופרת. לבי הלם
 בקרבי. משמעותו של התפקיד שהוטל עליי זה עתה
 הייתה ברורה לי לחלוטין. הוטלה עליי עבודה רבה, אבל
 התגמול, זאת ידעתי, עתיד לבוא.
 עשרת הימים עמד לבוא על הדוד היו רצופים בפעילות
 קדחתנית. את הסכתי כן מאמץ לאתר דירה מתאימה
 באזור, לציידיה, ולתכנן סדר יום עמוס ומרתק בעבור
 הדוד.
 בכנות יכול אני לומר כי עיקר מטרתה הייתה לשמח את

לעילוי נשמת
 נפתלי בן יפה ז"ל, מוסא בן יחיא ואהרון בן יחיא אהפל
 ז"ל, יעל בת רבקה ע"ה. שושנה פורן בת טאוס ע"ה.

לרפואת
 ראובן בן שרה זינת, דוד בן אליס עישה, אליס עישה תח" בת
 תמו, אלעזר בן שרה נ"י.

העלון מוקדש - להצלחת ברו"ג
 שלום אפל רופ" בן טינו מגנזי ה"ו וכל משפ', פנחס ואיתמר
 (תומר) בני אביגיל ה"ו. יש ושרה בני אילה ה"ו,